

Byla C-181/20

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2020 m. balandžio 24 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Nejvyšší soud (Čekijos Respublika)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. kovo 12 d.

Ieškovė:

VYSOČINA WIND a.s.

Atsakovė:

Česká republika – Ministerstvo životního prostředí (Čekijos Respublika – Aplinkos ministerija)

Pagrindinės bylos dalykas

2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/19/ES dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų (EEIĄ) (toliau – Direktyva 2012/19) (OL L 197, 2012, p. 38) 13 straipsnio aiškinimas

Valstybės narės atsakomybė už žalą, padarytą asmeniui dėl Sąjungos teisės pažeidimo

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 267 straipsnis

Prejudiciniai klausimai

1. Ar 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/19/ES dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų (EEIĄ)

13 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad valstybei narei draudžiama nustatyti pareigą finansuoti saulės baterijų, pateiktų rinkai iki 2013 m. sausio 1 d., EEIĄ surinkimo, apdorojimo, naudojimo ir aplinką tausojančio šalinimo išlaidas vartotojams, o ne gamintojams?

2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar vertinant valstybės narės atsakomybės už žalą, padarytą asmeniui dėl Sąjungos teisės pažeidimo, sąlygas svarbu tai, kad, kaip pagrindinėje byloje, pati valstybė narė nustatė saulės baterijų atliekų finansavimo taisyklės prieš priimant direktyvą, pagal kurią saulės baterijoms imta taikyti Sąjungos teisę, o padengti išlaidas, įskaitant ir susijusias su tomis baterijomis, kurios buvo pateiktos rinkai nepasibaigus direktyvos perkėlimo terminui (ir prieš patį teisės nuostatos priėmimą Sąjungos lygmeniu), privalo gamintojai?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

Direktyvos 2012/19 12 straipsnio 4 dalis, 13 straipsnis ir 24 straipsnis

Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnis

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů (Įstatymas Nr. 185/2001 dėl atliekų ir kai kurių kitų įstatymų pakeitimo) (toliau – Įstatymas dėl atliekų) 37p straipsnis ir 37h straipsnis

Glaustas Sąjungos teisės ir nacionalinės teisės nuostatų aprašymas

- 1 Pagal Direktyvos 2012/19 13 straipsnį iš valstybių narių reikalaujama užtikrinti, kad elektros ir elektroninės įrangos, pateiktos rinkai po 2005 m. rugpjūčio 13 d., atliekų surinkimo, apdorojimo, naudojimo ir aplinką tausojančio šalinimo (toliau – atliekų tvarkymas) sąnaudas padengtų gamintojai. Vadinamųjų anksčiau susidariusių atliekų, t. y. gautų iš produktų, pateiktų rinkai iki šios datos, tvarkymą keičiant senus produktus naujais finansuoja (jei valstybės narės nenustatė šios pareigos vartotojams) šių naujų produktų gamintojai, o likusių anksčiau susidariusių atliekų – vartotojai. Ši pareiga, nustatyta jau 2003 m. sausio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2002/96/EB dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų (EEIĄ) (OL L 37, 2003, p. 24; toliau – pradinė 2002 m. direktyva), taikoma ir saulės baterijų atliekoms. Direktyvos 2012/19 perkėlimo terminas baigėsi 2014 m. vasario 14 d.
- 2 Čekijos Respublika įvykdė savo pareigas pagal pradinę 2002 m. direktyvą, priimdama Įstatymą dėl atliekų. 2012 m., prieš priimant Direktyvą 2012/19, į šį įstatymą buvo įtrauktas naujas 37p straipsnis, kuriame buvo nustatytas saulės baterijų atliekų tvarkymo finansavimo mechanizmas. Pagal šią nuostatą pareiga

finansuoti saulės baterijų, pateiktų rinkai iki 2013 m. sausio 1 d., atliekų tvarkymą tenka saulės elektrinės operatoriui ir įgyvendinama mokant lygiomis dalimis perdirbimo mokesį. Šiuo tikslu saulės elektrinių operatoriai buvo įpareigoti ne vėliau kaip iki 2013 m. birželio 30 d. sudaryti sutartis su subjektu, užtikrinančiu kolektyvinio finansavimo sistemą taip, kad šis finansavimas būtų pradedamas teikti ne vėliau kaip nuo 2019 m. sausio 1 d. O saulės baterijų, pateiktų rinkai po 2013 m. sausio 1 d., atveju nurodyta pareiga tenka jų gamintojams.

Glaustas faktinių aplinkybių ir pagrindinės bylos aprašymas

- 3 Ieškovė yra saulės elektrinės „Vranovská ves II“ operatorė. Elektrinė buvo paleista 2009 m., naudojant saulės baterijas, pateiktas rinkai po 2005 m. rugpjūčio 13 d., vis dėlto bet koku atveju iki 2013 m. sausio 1 d. Todėl pagal Įstatymo dėl atliekų 37p straipsnį ieškovė sudarė sutartis su atitinkamais subjektais ir pagal šias sutartis 2015–2016 m. šiems subjektams trimis dalimis sumokėjo 1 613 773,24 Čekijos kronų (CZK) perdirbimo mokesį už elektros įrangos atliekų iš saulės baterijų perdirbimą.
- 4 Ieškovė mano, kad Čekijos Respublika netinkamai perkėlė Direktyvą 2012/19, nes pagal šios direktyvos 13 straipsnį gamintojas, o ne vartotojas privalo finansuoti saulės baterijų, pateiktų rinkai po 2005 m. rugpjūčio 13 d., atliekų tvarkymą. Dėl to ieškovė patiria žalą, nes pagal toliau galiojantį Įstatymo dėl atliekų 37p straipsnį ir po 2014 m. vasario 14 d. (pasibaigus perkėlimo terminui) turi mokėti perdirbimo mokesį, kurį pagal Sąjungos teisę privalo mokėti gamintojas. Dėl šios priežasties ieškovė pareiškė ieškinį Čekijos Respublikai dėl pažeidžiant Sąjungos teisę padarytos žalos, kurios vertė atitinka sumokėto 1 613 773,24 CZK mokesčio sumą, atlyginimo.
- 5 Čekijos Respublika nurodo, kad gamintojų pareiga finansuoti saulės baterijų atliekų tvarkymą turėtų būti taikoma saulės baterijoms, pateiktoms rinkai pasibaigus perkėlimo terminui (2014 m. vasario 14 d.), nes tokios pareigos nustatymas atgaline data būtų nepriimtinas galiojimo atgaline data atvejis ir su tuo susijusių bendrųjų teisėtų lūkesčių apsaugos ir teisinio saugumo principų pažeidimas. Be to, atsakovė teigia, kad daugelis gamintojų, kurie 2005–2013 m. pateikė rinkai saulės baterijas, nebeegzistuoja, todėl neįmanoma jų įpareigoti finansuoti atliekų tvarkymą. Galiausiai atsakovė nurodo, kad per „EU Pilot“ procedūrą Europos Komisija nepastebėjo jokių trūkumų perkeliant Direktyvos 2012/19 13 straipsnį, todėl Čekijos Respublikos atžvilgiu nėra vykdoma jokia procedūra už Sąjungos teisėje nustatytų pareigų neįvykdymą.
- 6 *Obvodní soud pro Prahu 10* (Prahos 10-asis apylinkės teismas) kaip pirmosios instancijos teismas 2018 m. balandžio 6 d. sprendimu patenkino ieškinį. *Městský soud v Praze* (Prahos apygardos teismas) 2018 m. lapkričio 14 d. sprendimu šį sprendimą paliko galioti. Čekijos Respublika pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui apeliacinį skundą dėl *Městský soud v Praze* sprendimo.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 7 Šiuo atveju reikia atsakyti į klausimą, ar saulės baterijų atžvilgiu Čekijos Respublika tinkamai perkėlė Direktyvos 2012/19 13 straipsnį. Šiuo tikslu būtina išsiaiškinti, ar pagal Direktyvos 2012/19 13 straipsnį draudžiama, kad valstybė narė įpareigotų finansuoti saulės baterijų, pateiktų rinkai iki 2013 m. sausio 1 d., atliekų tvarkymą saulės elektrinių operatorius (vartotojus), o ne gamintojus. Jei į šį klausimą būtų atsakyta teigiamai, Įstatymo dėl atliekų 37p straipsnis prieštarautų Sąjungos teisei, todėl turėtų būti svarstoma valstybės narės atsakomybė už žalą, padarytą asmeniui dėl Sąjungos teisės pažeidimo. Todėl taip pat kyla klausimas, ar tokios aplinkybės kaip pagrindinėje byloje gali turėti įtakos vertinant valstybės narės atsakomybės sąlygas.

Dėl pirmojo prejudicinio klausimo

- 8 Pagrindinėje byloje aišku, jog Direktyvos 2012/19 13 straipsnyje valstybėms narėms nustatoma pareiga reikalauti, kad saulės baterijų, pateiktų rinkai po 2014 m. vasario 14 d., atliekų tvarkymą finansuotų gamintojai. Taip pat nėra ginčo dėl to, kad tokią pareigą dėl anksčiau susidariusių saulės baterijų (pateiktų rinkai iki 2005 m. rugpjūčio 13 d.) atliekų valstybė narė gali nustatyti vartotojams. O abejonių kyla dėl to, kam tenka pirmiau nurodyta pareiga dėl baterijų, pateiktų rinkai nuo 2005 m. rugpjūčio 13 d. iki 2014 m. vasario 14 d.
- 9 Todėl pirmiausia reikia atsakyti į klausimą, ar saulės baterijos, pateiktos rinkai iki 2014 m. vasario 14 d., apskritai patenka į materialinę Direktyvos 2012/19 taikymo sritį. Jei taip, kyla kitas klausimas, ar pareigą dėl saulės baterijų, pateiktų rinkai po 2015 m. rugpjūčio 13 d., nustatyti galima atgaline data ir, jei taip, ar toks taikymas atgaline data yra negalimas. Jei į visus klausimus būtų atsakyta teigiamai, galiausiai reikėtų nuspręsti, kaip valstybė narė turėtų perkelti direktyvą, įpareigojančią ją priimti neleistinas nacionalinės teisės nuostatas, galiojančias atgaline data.
- 10 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad abi šalys daro skirtingas prielaidas dėl pareigos finansuoti atliekų tvarkymą atsiradimo momento ir priežasčių. Žemesnės instancijos teismai ir ieškovė aiškiai daro prielaidą, kad pareiga atsiranda susidarius konkrečioms atliekoms. O Čekijos Respublika neabejoja, kad šios pareigos atsiradimo priežastis yra produkto pateikimas rinkai. Šiuo požiūriu teisinės abiejų proceso šalių nuomonės iš tikrųjų yra logiškos. Jei pareiga atsiranda susidarius atliekoms, Direktyvoje 2012/19 nustatoma pareiga valstybėms narėms priimti teisės nuostatą, kuri, atsižvelgiant į Sąjungos teisę, negalioja atgal. Tai daro poveikį tik ateityje, nepriklausomai nuo to, kad subjektas, turintis pareigą finansuoti atliekų tvarkymą, iš tikrųjų nurodomas remiantis tuo, kada produktas, iš kurio susidarė atliekos, buvo pateiktas rinkai (2005 m. rugpjūčio 13 d.). O jei pareiga atsiranda nuo produkto pateikimo rinkai momento, pateikimas rinkai yra galutinė sąlyga ir pareigos finansuoti atliekų, susidariusių iš rinkai tokiu būdu pateiktų produktų, tvarkymą nustatymas pagal direktyvą iš tikrųjų gali turėti atgalinį poveikį. Visų pirma tai taip pat gali būti susiję su

praecityje susidariusiomis ir jau finansuotomis atliekomis, kurių atžvilgiu atsakomybė už finansavimą atgaline data būtų perkelta kitam subjektui.

- 11 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo teigimu, pagal Direktyvą 2012/19 pareiga finansuoti atliekų tvarkymą turėtų atsirasti tik tada, kai elektros įranga (saulės baterija) taps atliekomis. O požiūris, kad pareiga finansuoti atliekų tvarkymą atsiranda pateikiant gaminį rinkai, atrodo klaidingas ir dėl to, kad nėra visiškai aišku, kada susidarys atliekos. Iš tiesų tai būtų sąlyga ar terminas, o taip nustatyta pareiga iki atliekų susidarymo būtų sąlyginė ir neapibrėžta. Šiomis aplinkybėmis Čekijos Respublikos argumentai atrodo nepagrįsti, nes tuo atveju, kai atliekos susidarė po 2014 m. vasario 14 d., apskritai nebūtų atgalinio poveikio. Anot prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo, apie atgalinę datą galima būtų kalbėti tik tuo atveju, jei atliekos susidarytų iki 2014 m. vasario 14 d. Direktyvoje 2012/19 jokių būdu nenumatyta, kad ji turi būti taikoma tokioms atliekoms, taip pat joje neišreiškiamas Sąjungos teisės aktų leidėjo ketinimas priimti atgalinį poveikį turinčią teisės nuostatą.
- 12 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo manymu, teisingas Direktyvos 2012/19 13 straipsnio aiškinimas yra toks, kad pagal nacionalinės teisės nuostatas nuo 2014 m. vasario 14 d. gamintojai privalo padengti saulės baterijų, pateiktų rinkai po 2005 m. rugpjūčio 13 d., atliekų šalinimo sąnaudas, bet tik tų atliekų, kurios susidarė po 2014 m. vasario 14 d. Be to, tai nėra taikymas atgaline data, kaip taip suprantama pagal Sąjungos teisę, todėl nebūtina nagrinėti jo galimo pagrindimo sąlygų. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nuomone, šiam aiškinimui turėtų būti teikiama pirmenybė ir todėl, kad (kaip jau paaiškinta pirmiau) Direktyvoje 2012/19 jokių būdu nematyti Sąjungos teisės aktų leidėjo ketinimo priimti atgalinį poveikį turinčią teisės nuostatą.
- 13 Atsižvelgiant į šį išaiškinimą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo teigimu, galima daryti išvadą, kad valstybė narė negali perkelti Direktyvos 2012/19 13 straipsnio, nustatydama vartotojams pareigą finansuoti saulės baterijų, pateiktų rinkai iki 2013 m. sausio 1 d., atliekų tvarkymą. Todėl negalima teigti, kad Čekijos Respublika Direktyvą 2012/19 perkėlė tinkamai.
- 14 Vis dėlto kyla klausimas, ar galima laikytis kitokio požiūrio, t. y. kad valstybė narė gali tinkamai perkelti Direktyvos 2012/19 13 straipsnį nustatydama vartotojams pareigą finansuoti saulės baterijų, pateiktų rinkai iki 2013 m. sausio 1 d., atliekų tvarkymą, jei bus atsižvelgta į toliau nurodytas aplinkybes.
- 15 Pirma, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas atkreipia dėmesį į Komisijos pastabas, susijusias su pradinės 2002 m. direktyvos priėmimu, kurios galiausiai paskatino instituciją atsisakyti bendrosios gamintojų pareigos finansuoti anksčiau susidariusias atliekas idėjos. Komisija priėjo prie išvados, kad tokios pareigos nustatymas produktams, pateiktiems rinkai nepasibaigus pradinės 2002 m. direktyvos perkėlimo terminui, būtų pareigos, dėl kurios gamintojai galėtų patirti didelę ekonominę riziką, nustatymas atgaline data. Šie argumentai

pagal analogiją gali būti taikomi saulės baterijoms, kurioms galiausiai yra taikoma Sąjungos teisė pagal Direktyvą 2012/19.

- 16 Antra, su tuo taip pat yra susijusi saulės baterijų gamintojų teisėtų lūkesčių apsauga. Gamintojai neturėjo manyti, kad ateityje privalės finansuoti, be kita ko, saulės baterijų, anksčiau pateiktų rinkai, atliekas atgaline data, ir negalėjo įtraukti tokių išlaidų į tų baterijų kainą. Dėl to jiems gali kilti rimta ekonominė rizika.
- 17 Trečia, tai, kad pati Čekijos Respublika pirma priėmė teisės nuostatą dėl saulės baterijų atliekų finansavimo, kuri vėliau turėjo būti pakeista pagal naujai priimtą Sąjungos teisės nuostatą, be kita ko, taikomą baterijoms, kurioms ši pareiga buvo nustatyta anksčiau remiantis nacionaline teise, gali sukelti nevienodą vartotojų, kurie įvykdė nacionalinėje teisėje nustatytą pareigą nepasibaigus Direktyvos 2012/19 perkėlimo terminui, vertinimą, palyginti su tais, kurie šios pareigos neįvykdė. Įstatymo dėl atliekų 37p straipsnyje nustatyta pareiga sudaryti sutartį ir pagal ją iš anksto finansuoti išlaidas, be to, šis finansavimas turi būti vykdomas paskirstant į kelias dalis. Todėl jei saulės elektrinės operatorius neįvykdė savo pareigos, priešingai, nei nustatyta nacionalinėje teisėje, pasikeitus įstatyminiam reglamentavimui dėl Direktyvos 2012/19 priėmimo jis galėjo atsidurti privilegijuotoje padėtyje, palyginti su gamintojais, kurie jau įvykdė savo pareigą. Už finansavimą atsakingo subjekto pakeitimas taip pat turėtų atgalinį poveikį tiems subjektams, kurie įvykdė savo pareigą.
- 18 Laikantis šio požiūrio, gali būti svarbus ir Čekijos Respublikos argumentas, kad jei priimant nacionalinės teisės nuostatą nebūtų pasirinktas kaip pareigos įvykdymo būdas finansavimo padalijimas į kelias dalis, o nustatyta pareiga sumokėti visą sumą iš karto, tai vėlesnis atsakomybės perkėlimas kitam subjektui pagal naujai priimtą Sąjungos teisės nuostatą atgaline data galėtų pakeisti teisinį režimą nustatytos ir jau visiškai įgyvendintos pareigos atžvilgiu (palyginti su mokėjimu dalimis).
- 19 Ketvirta, Čekijos Respublika nėra vienintelė valstybė narė, kuri perkeldama į nacionalinę teisę Direktyvos 2012/19 13 straipsnį saulės baterijų atžvilgiu atskyrė subjektus, privalančius finansuoti atliekų tvarkymą pagal saulės baterijų pateikimo rinkai momentą, o ne pagal Direktyvoje 2012/19 nustatytą 2005 m. rugpjūčio 13 d. datą. Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo Vokietijos (*Elektro- und Elektronikgerätengesetz* 7 straipsnį) ir Austrijos (*Elektroaltgeräteverordnung* 10 straipsnį) teisės nuostatas.
- 20 Penkta, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo taip pat Čekijos Respublikos iškeltą praktinę problemą, kad gamintojas, anksčiau pateikęs rinkai saulės baterijas, gali jau neegzistuoti, todėl iš jo neįmanoma reikalauti finansuoti šių baterijų atliekų tvarkymą. Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas atkreipia dėmesį į Graikijos teisės nuostatą (ministro įsakymo Nr. 23615/651/E.103 16-B-3 straipsnį), pagal kurį tokiu atveju pareiga tenka vartotojui.

- 21 Galiausiai kaip šeštąjį argumentą reikia nurodyti ankstesnę Komisijos požiūrį Direktyvos 2012/19 perkėlimo stebėsenos srityje. Komisija iki šiol nepradėjo prieš Čekijos Respubliką procedūros dėl pareigų, kylančių iš Sąjungos teisės, neįvykdymo. Čekijos Respublikos teigimu, netgi buvo patvirtinta, kad atitinkamos Čekijos Respublikos teisės nuostatos atitinka Sąjungos teisę. Tai svarbu visų pirma atsižvelgiant į tai, kad Direktyvos 2012/19 13 straipsnio dėl saulės baterijų perkėlimas, kaip nurodyta pirmiau, skirtingose valstybėse narėse buvo vykdomas skirtingai.

Dėl antrojo prejudicinio klausimo

- 22 Jei į pirmąjį prejudicinį klausimą būtų atsakyta teigiamai, kyla klausimas dėl Čekijos Respublikos atsakomybės už žalą, padarytą ieškovei kaip saulės elektrinės operatoriui dėl Sąjungos teisės pažeidimo (t. y. dėl netinkamo Direktyvos 2012/19 13 straipsnio perkėlimo).
- 23 Iš Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, jog tam, kad valstybė narė galėtų būti laikoma atsakinga už tokią asmeniui sukeltą žalą, turi būti įvykdytos atsakomybės atsiradimo sąlygos: 1) Sąjungos teisės pažeidimas (pvz., netinkamas direktyvos perkėlimas), 2) žala, sukelta asmeniui, 3) tiesioginis priežastinis ryšys tarp teisės pažeidimo ir žalos atsiradimo ir 4) pakankamai sunkus Sąjungos teisės pažeidimas (pvz., žr. Sprendimą *Francovich ir kt.*, sujungtos bylos C-6/90 ir C-9/90, ir 1996 m. kovo 5 d. Sprendimą *Brasserie du pêcheur ir kt.*, sujungtos bylos C-46/93 ir C-48/93).
- 24 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, kyla abejonų, ar kurios nors iš pagrindinėje byloje aprašytų aplinkybių gali turėti įtakos šių sąlygų vertinimui.
- 25 Atsižvelgiant į tai, gali būti ypač svarbu, kad šiuo atveju valstybė narė (Čekijos Respublika) pati reglamentavo saulės baterijų atliekų finansavimo nacionalines taisykles prieš priimant Direktyvą 2012/19, pagal kurią saulės baterijos pateko į Sąjungos teisės taikymo sritį, ir pareiga finansuoti atliekų, taip pat saulės baterijų, pateiktų rinkai nepasibaigus direktyvos perkėlimo terminui (ir prieš Sąjungos teisės nuostatos priėmimą), tvarkymą buvo nustatyta gamintojams.
- 26 Pagal galiojančią nacionalinę teisę saulės elektrinių operatoriai privalėjo sudaryti saulės baterijų atliekų finansavimo dalimis užtikrinimo sutartis iki 2013 m. birželio 30 d., taigi tuo metu, kai toks teisinis reglamentavimas neprieštaravo Sąjungos teisei. Vis dėlto priėmus Direktyvą 2012/19 sutartis tarp saulės elektrinės operatoriaus ir subjekto, užtikrinančio nustatytos pareigos bendrą įgyvendinimą, vis dar galiojo, saulės elektrinės operatorius pagal ją turėjo toliau vykdyti savo pareigą. Šiomis aplinkybėmis visų pirma kyla klausimas, ar tokiu atveju, pasibaigus direktyvos perkėlimo terminui, apskritai galima kalbėti apie įmokos sumokėjimo tariamą nesuderinamumą su Sąjungos teise, kai pareiga buvo nustatyta ir iš dalies įvykdyta prieš priimant Sąjungos teisės nuostatą.

- 27 Be to, šiuo atveju ir atsižvelgiant į pirmiau nurodytas aplinkybes, nacionalinėje teisėje nustatytos pareigos sudaryti sutartį ir mokėti pagal ją įmokas į kolektyvinę sistemą įgyvendinimas neturėjo turėti priežastinio ryšio su Direktyvos 2012/19 perkėlimu. Todėl kyla kitas klausimas, ar tariama žala, atsiradusi dėl netinkamo Direktyvos 2012/19 perkėlimo, dėl kurio saulės elektrinės operatorius turėjo toliau mokėti mokesčius už saulės baterijų atliekų tvarkymą, taip pat tada, kai pagal Sąjungos teisę šį atliekų tvarkymą turėjo finansuoti gamintojas, galėjo turėti tiesioginį priežastinį ryšį su netinkamu Direktyvos 2012/19 perkėlimu, kaip to reikalaujama pagal Sąjungos teisę.
- 28 Taip pat neaiški šios aplinkybės reikšmė atsižvelgiant į Sąjungos teisės pažeidimo „pakankamo rimtumo“ sąlygą. Priėmus Sąjungos teisės nuostatą, atgaline data atsakomybė perduodama ir dėl saulės baterijų, dėl kurių finansavimo pagal nacionalinę teisę jau buvo nustatyta finansavimo pareiga konkrečiam subjektui, be to, ši pareiga jau galėjo būti visiškai įvykdyta. Šiomis aplinkybėmis ypač svarbu, kad Direktyvos 2012/19 13 straipsnis skirtingose valstybėse narėse buvo perkeltas skirtingai ir Komisija, bent jau kaip tvirtina Čekijos Respublika, nenustatė, jog perkėlimas buvo netinkamas.
- 29 *Nejvyšší soud* nuomone, pateiktų prejudicinių klausimų negalima priskirti nei prie *acte clair*, nei prie *acte éclairé*. Todėl *Nejvyšší soud*, kaip teismas, kurio sprendimai negali būti skundžiami, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnį, mano, kad šiuos klausimus būtina pateikti Teisingumo Teismui. Dėl skirtingo Direktyvos 2012/19 13 straipsnio dėl saulės baterijų skirtingose valstybėse narėse perkėlimo atsakymas į šiuos klausimus gali būti svarbus ne tik pagrindinėje byloje, bet visos Europos Sąjungos lygmeniu. Tokiu būdu galima pasiekti, kad ateityje Sąjungos teisė būtų vienodai taikoma visose Europos Sąjungos valstybėse narėse.